

ONDERTEKEND AFSCHRIFT toegesonden overeenkomstig
Artikel 792 van het Gerichtlich Wetboek
VRIJ van EXPEDITIERECHT : art. 280, 2°, W. Reg. 3645

Hof van Cassatie van België

Arrest

Nr. C.16.0177.N

1. _____ advocaat, met kantoor te _____
2. _____ advocaat, met kantoor te _____
3. _____ burgerlijke vennootschap onder de vorm van een
cvba, met zetel te _____

verzoekers,

bijgestaan door mr. _____, advocaat bij de balie te Brussel, met kantoor te _____, en mr. _____ advocaat bij de balie te Brussel, met kantoor te _____

in aanwezigheid van

ORDE VAN VLAAMSE BALIES, met zetel te 1000 Brussel, Staatsbladsstraat 8,
vrijwillig tussenkomende partij,

vertegenwoordigd door mr. Huguette Geinger, advocaat bij het Hof van Cassatie,
met kantoor te 1000 Brussel, Quatre Brasstraat 6, waar de vrijwillig tussenko-
mende partij woonplaats kiest.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

De vordering strekt tot nietigverklaring van het reglement van de Orde van
Vlaamse balies van 27 januari 2016 tot invoeging van afdeling III.1.9 in verband
met werkzaamheden van advocaten in het kader van detachering, in de Code
deontologie voor advocaten.

Advocaat-generaal André Van Ingelgem heeft op 14 december 2016 een schrifte-
lijke conclusie neergelegd.

Raadsheer Koenraad Moens heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal André Van Ingelgem heeft geconcludeerd.

II. CASSATIEMIDDELEN

De verzoekers voeren in hun verzoekschrift dat aan dit arrest is gehecht, vier mid-
delen aan.

III. BESLISSING VAN HET HOF

Beoordeling

Eerste middel

1. Krachtens artikel 495, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek hebben de Orde van
Vlaamse balies, hierna OVB, en de *Ordre des Barreaux francophones et germa-
nophone*, hierna OBFNG, elk voor de balies die er deel van uitmaken, de taak te
waken over de eer, de rechten en de gemeenschappelijke beroepsbelangen van

hun leden, en zijn zij bevoegd voor de juridische bijstand, de stage, de beroepsopleiding van de advocaten-stagiairs en de vorming van alle advocaten behorende tot de balies die ervan deel uitmaken.

Krachtens artikel 495, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek nemen voormelde Ordes initiatieven en maatregelen die nuttig zijn voor de opleiding, de tuchtrechtelijke regels en de loyauteit in het beroep en voor de behartiging van de belangen van de advocaat en van de rechtzoekende.

Krachtens artikel 496, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek stellen voormelde Ordes, met betrekking tot de bevoegdheden bepaald in artikel 495 voormeld, passende reglementen vast.

Krachtens artikel 496, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek bepalen voormelde Ordes, met het oog op de betrekkingen tussen de leden van de onderscheiden balies die er deel van uitmaken, de regels en de gebruiken van het beroep van advocaat en brengen zij er eenheid in. Te dien einde stellen zij passende reglementen vast.

Krachtens artikel 498 Gerechtelijk Wetboek zijn de reglementen die overeenkomstig artikel 496 voormeld zijn aangenomen, van toepassing op alle advocaten van de balies, die ofwel van de OVB ofwel van de OBFNG deel uitmaken, al naar gelang voornoemde reglementen door de éne dan wel door de andere Orde werden aangenomen.

2. Met die bepalingen heeft de wetgever aan de communautaire beroepsgroepen van de advocaten een ruime autonomie gegeven tot het regelen van hun beroep in functie van de specifieke aard van hun werkzaamheden die betrekking heeft op onder meer hun onafhankelijkheid en de vertrouwelijkheid van de contacten tussen advocaten onderling en tussen advocaten en cliënten, evenals op het deontologische toezicht daarop door de stafhouder.

Hieruit volgt dat de wetgever aan de Ordes de bevoegdheid heeft gegeven om de werkzaamheden van advocaten in het kader van detachering te reglementeren ter vrijwaring van de onafhankelijkheid van de gedetacheerde advocaten, de uitsluiting van verwarring nopens de onafhankelijkheid van de advocaat in geval van detachering, de vertrouwelijkheid van de contacten tussen advocaten onderling en tussen advocaten en hun cliënt, en het toezicht op de modaliteiten van die detachering door de stafhouder, alsook om die detachering die niet beantwoordt aan

voormelde waarborgen van onafhankelijkheid en vertrouwelijkheid onverenigbaar te verklaren met het beroep van advocaat.

3. Het middel dat aanvoert dat het reglement van de OVB van 27 januari 2016 tot invoering van afdeling III.1.9 in verband met werkzaamheden van advocaten in het kader van detachering in de Codex deontologie voor advocaten buiten de door de wetgever aan de OVB verleende bevoegdheidsdelegatie valt tot het vaststellen van reglementen, berust in zoverre op een onjuiste rechtsopvatting en faalt mitsdien naar recht.

4. In zoverre het middel aanvoert dat het bestreden reglement strijdig is met artikel 37 Grondwet, is het afgeleid uit de voorgehouden afwezigheid van delegatiebevoegdheid en kan het, om de reden aangehaald in r.o. 2 en 3, niet worden aangenomen.

5. In zoverre het middel aanvoert dat het bestreden reglement de fundamentele rechten en activiteiten van leden van de beroepsgroep beperkt zonder aan te duiden welke fundamentele rechten en activiteiten van leden van de beroepsgroep worden beperkt, is het onnauwkeurig en mitsdien niet ontvankelijk.

6. Krachtens artikel 437, eerste lid, 4°, Gerechtelijk Wetboek is het beroep van advocaat onverenigbaar met alle bezoldigde betrekkingen of werkzaamheden, openbare of particuliere, tenzij ze noch de onafhankelijkheid van de advocaat, noch de waardigheid van de balie in gevaar brengen.

Krachtens artikel 437, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek wordt, indien er een reden van onverenigbaarheid bestaat, de weglating van het tableau, van de lijst van de advocaten die hun beroep onder de beroepstitel van een andere Lid-Staat van de Europese Unie of van de lijst van stagiairs, uitgesproken door de raad van de Orde, hetzij op verzoek van de betrokken advocaat, hetzij ambtshalve, en in dit laatste geval volgens de rechtspleging in tuchtzaken.

7. Door de detachering van advocaten te reglementeren, op de wijze zoals in het bestreden reglement, heeft de OVB, die dient te oordelen of en in hoeverre die activiteit verenigbaar is met het beroep van advocaat in functie van de onafhankelijkheid van de advocaat, de opdracht die haar is toevertrouwd door de wetgever om te waken over de beroepsbelangen van de balies.

8. In zoverre het middel aanvoert dat de OVB geen enkele bevoegdheid heeft inzake onverenigbaarheden, kan het niet worden aangenomen.
9. De uitsluitende bevoegdheid van de raad van de Orde om, in geval van onverenigbaarheid, de weglating uit te spreken, staat niet eraan in de weg dat de OVB de verenigbaarheid van activiteiten van advocaten met het beroep van advocaat reglementeert in functie van de vrijwaring van de onafhankelijkheid van de advocaat en de waardigheid van de balie, zonder afbreuk te doen aan de sanctiëring van die onverenigbaarheid, in het bijzonder de weglating, door de raad van de Orde.
10. Het middel kan in zoverre niet worden aangenomen.

Tweede middel

11. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en niet-discriminatie houden in dat eenieder die zich in dezelfde toestand bevindt, op dezelfde wijze moet worden behandeld, maar sluiten niet uit dat een verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is. Het bestaan van dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld in functie van het doel en de gevolgen van de genomen maatregel. Het gelijkheidsbeginsel is ook miskend wanneer vaststaat dat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel geen redelijk verband van evenredigheid bestaat.
12. Uit de voorbereidende werkzaamheden van het bestreden reglement blijkt dat de advocaten-stagiairs worden uitgesloten van de mogelijkheid tot de gereguleerde detachering om volgende redenen:
- zij zijn per definitie in opleiding;
 - zij zullen wellicht niet gemakkelijk weigeren in geval zij gedetacheerd worden door hun stagemeeester;
 - zij dreigen, in geval van detachering, de band met hun stagemeeester te verliezen, zodat de opleiding en controle door hun stagemeeester in het gedrang komen;

- er is, in geval van detachering, geen begeleiding van de advocaat-stagiair mogelijk.

13. Het onderscheid tussen advocaten en advocaten-stagiairs wordt aldus objectief en redelijk verantwoord en het gereguleerd verbod van detachering van advocaten-stagiairs is in redelijkheid evenredig met het beoogde doel van volwaardige opleiding van advocaten-stagiairs.

14. In zoverre het middel aanvoert dat het bestreden reglement advocaten-stagiairs discrimineert, kan het niet worden aangenomen.

15. Krachtens artikel 477*bis*, § 1, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek kunnen personen, die onderdaan zijn van een Lid-Staat van de Europese Unie en aldaar overeenkomstig richtlijn 77/249/EEG van de Raad van 22 maart 1977 tot vergemakkelijking van de daadwerkelijke uitoefening door advocaten van het vrij verrichten van diensten gerechtigd zijn een titel te voeren welk overeenstemt met die van advocaat, in België van die titel gebruik maken.

Krachtens artikel 477*ter*, § 1, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek kunnen de in artikel 477*bis* bedoelde personen in België dezelfde beroepswerkzaamheden uitoefenen als leden van de Belgische balies.

Krachtens artikel 477*ter*, § 2, Gerechtelijk Wetboek worden, onverminderd de verplichtingen die hen worden opgelegd in de Lid-Staat van herkomst, de beroepswerkzaamheden van de in artikel 477*bis* bedoelde personen uitgeoefend met inachtneming van de regels, van welke oorsprong ook, die in België op het beroep van toepassing zijn, met uitzondering van elke voorwaarde van verblijf of inschrijving.

Krachtens artikel 477*quinquies*, § 1, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek kunnen personen, die onderdaan zijn van een Lid-Staat van de Europese Unie en aldaar overeenkomstig richtlijn 98/5/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 1998 ter vergemakkelijking van de permanente uitoefening van het beroep van advocaat in een andere Lid-Staat dan die waar de beroepskwalificatie is verworven gerechtigd zijn een titel te voeren welke overeenstemt met die van advocaat, dit beroep in België onder hun oorspronkelijke beroepstitel permanent uitoefenen.

Krachtens artikel 477*quinquies*, § 2, 1°, Gerechtelijk Wetboek dienen de in de eerste paragraaf bedoelde personen zich in te schrijven overeenkomstig artikel 432 en aan de raad van de Orde het bewijs van hun inschrijving bij de bevoegde autoriteit van de Lid-Staat van herkomst over te leggen.

16. Uit die bepalingen volgt dat onderdanen van Lid-Staten van de Europese Unie, die gerechtigd zijn in België de titel van advocaat te voeren of het beroep van advocaat uit te oefenen, onderworpen zijn aan de regels, van welke oorsprong ook, die in België op het beroep van toepassing zijn, en dus ook aan het bestreden reglement.

17. In zoverre het middel aanvoert dat het bestreden reglement de mogelijkheid om werkzaamheden in het kader van detachering verbiedt aan advocaten die werkzaamheden uitoefenen onder de beroepstitel van een andere EU lidstaat of ingeschreven zijn op de lijst van buitenlandse advocaten, kan het niet worden aangenomen.

Derde middel

18. Krachtens artikel II.3 WER is iedereen vrij om enige economische activiteit naar keuze uit te oefenen.

Krachtens artikel II.4 WER wordt de vrijheid van ondernemen uitgeoefend met inachtneming van de in België van kracht zijnde internationale verdragen, van het algemeen normatief karakter van de economische unie en de monetaire eenheid zoals vastgesteld door of krachtens de internationale verdragen en de wet, alsmede van de wetten die de openbare orde en de goede zeden betreffen en de bepalingen van dwingend recht.

19. Uit die bepalingen volgt dat de vrije uitoefening van enige economische activiteit onder meer kan worden beperkt door wetten die de openbare orde betreffen.

De regels die de uitoefening van het beroep van advocaat regelen, in het bijzonder met betrekking tot de onafhankelijkheid van de advocaat en de vertrouwelijkheid van de contacten tussen advocaten onderling en tussen advocaten en hun cliënt, zijn van openbare orde.

Uit de beoordeling van het eerste middel blijkt dat de OVB bevoegd is om het bestreden reglement uit te vaardigen.

20. In zoverre het middel aanvoert dat het bestreden reglement nietig is omdat het strijdig is met de bij wet gewaarborgde ondernemingsvrijheid van advocaten, kan het niet worden aangenomen.

21. In zoverre het middel aanvoert dat het bestreden reglement geen krachtens een wet genomen besluit van de uitvoerende macht is en aldus strijdig is met artikel 37 Grondwet, kan het evenmin worden aangenomen.

Vierde middel

22. Krachtens artikel IV.1., § 1, WER zijn verboden, zonder dat hiertoe een voorafgaande beslissing vereist is, alle overeenkomsten tussen ondernemingen, alle besluiten van ondernemersverenigingen en alle onderling afgestemde feitelijke gedragingen welke ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging op de Belgische betrokken markt of op een wezenlijk deel ervan merkbaar wordt verhinderd, beperkt of vervalst, in een aantal, opgesomde hypothesen.

Krachtens artikel 56, eerste lid, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie zijn, in het kader van de volgende bepalingen, de beperkingen op het vrij verrichten van diensten binnen de Unie verboden ten aanzien van de onderdanen der Lid-Staten die in een andere lidstaat zijn gevestigd dan dat, waarin degene is gevestigd te wiens behoeve de dienst wordt verricht.

Krachtens artikel 57, eerste lid, van hetzelfde Verdrag worden als diensten, in de zin van de Verdragen, beschouwd, de dienstverrichtingen welke gewoonlijk tegen vergoeding geschieden, voor zover de bepalingen betreffende het vrij verkeer van goederen, kapitaal en personen op deze dienstverrichtingen niet van toepassing zijn.

Krachtens artikel 57, tweede lid, d), van hetzelfde Verdrag omvatten de diensten met name werkzaamheden van de vrije beroepen.

23. De leden van de balies zijn ondernemingen in de zin van artikel IV.1., § 1, WER. De OVB is een ondernemingsvereniging. Een reglement vastgesteld door de OVB is een besluit van een ondernemingsvereniging.

Het verbod van artikel IV.1., § 1, WER is niet onbeperkt in zaken waarin nationale regels van openbare orde moeten worden gehandhaafd, zoals de regels die de uitoefening van het beroep van advocaat regelen.

Niet elke overeenkomst tussen ondernemingen of elk besluit van een ondernemingsvereniging die de handelsvrijheid van de partijen of van een van hen beperkt, valt automatisch onder het verbod.

Bij de toepassing van het verbod op een concreet geval moet in de eerste plaats rekening worden gehouden met de doelstellingen daarvan en moet vervolgens onderzocht worden of de daaruit voortvloeiende beperkende gevolgen voor de mededinging inherent zijn aan deze nagestreefde doelstellingen.

Hieruit volgt dat artikel IV.1., § 1, WER niet geschonden wordt doordat vrije beroepsbeoefenaren zoals advocaten of de OVB door middel van zelfregulering bepaalde ethische regels vastleggen indien deze regels evenredig blijven met het nagestreefde en door de nationale openbare overheid opgelegde doel.

24. Voor de goede uitoefening van het beroep van advocaat is het van wezenlijk belang dat de cliënt in volledige onafhankelijkheid en in zijn belang wordt verdedigd, dat de advocaat elk risico van belangenconflict vermijdt en een strikt beroepsgeheim in acht neemt.

25. De in het bestreden reglement geregementeerde detachering spoort met de handhaving van wezenlijke belangen van de advocaten die door de wetgever aan de OVB zijn toevertrouwd, in het bijzonder, zoals uit de beoordeling van het eerste middel blijkt, de bevoegdheid om de werkzaamheden van advocaten in het kader van detachering te reglementeren ter vrijwaring van de onafhankelijkheid van de gedetacheerde advocaten, de uitsluiting van verwarring nopens de onafhankelijkheid van de advocaat in geval van detachering, de vertrouwelijkheid van de contacten tussen advocaten onderling en tussen advocaten en hun cliënt, en het toezicht op de modaliteiten van die detachering door de stafhouder, alsook om die detachering die niet beantwoordt aan voormelde waarborgen van onafhankelijkheid en vertrouwelijkheid onverenigbaar te verklaren met het beroep van advocaat. Het nagestreefde doel, dit is het vrijwaren van de onafhankelijkheid en de vertrouwelijkheid, is evenredig met de opgelegde maatregel, dit is het bevestigen van de onafhankelijkheid en de vertrouwelijkheid in het kader van detachering.

De uitsluiting van advocaten-stagiairs is objectief en redelijk verantwoord, en is eveneens evenredig met het nagestreefde doel.

Het middel kan niet worden aangenomen.

Dictum

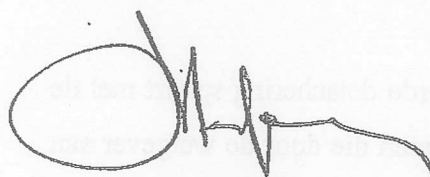
Het Hof,

Verwerpt de vordering tot nietigverklaring.

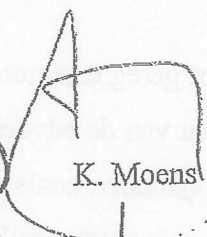
Veroordeelt de eisers tot de kosten.

Bepaalt de kosten voor de eisers op 1.125,00 euro.

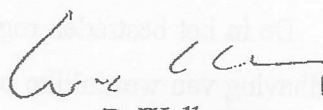
Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, eerste kamer, samengesteld uit sectievoorzitter Eric Dirix, als voorzitter, en de raadsheren Geert Jocqué, Filip Van Volsem, Bart Wylleman en Koenraad Moens, en in openbare rechtszitting van 3 februari 2017 uitgesproken door sectievoorzitter Eric Dirix, in aanwezigheid van advocaat-generaal André Van Ingelgem, met bijstand van griffier Johan Pafenols.

J. Pafenols

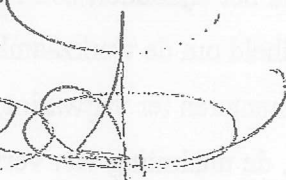
K. Moens

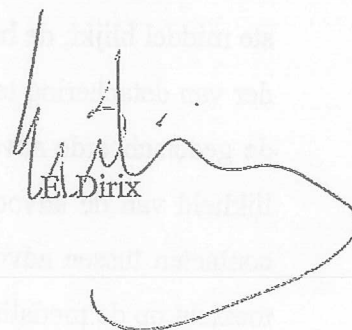
B. Wylleman

F. Van Volsem

G. Jocqué

E. Dirix